

Voorstel College van Burgemeester en Wethouders

Openbaar	: Ja
Datum vergadering	: 3 september 2024
Kenmerk	: Z140314/BenW-09024
Portefeuillehouder	: W.J.G. Pelgrom
Onderwerp	: Toekennen Monumentenprijs 2024
Speerpunt coalitie	: Landschappelijke kwaliteit met oog voor verschillende belangen

Kernboodschap:

Toekennen monumentenprijs 2024 aan zowel landgoed 't Medler als Liander voor resp. de uitvoering van de eerste fase van het project voor de werkzaamheden binnen het beschermd landgoed 't Medler rondom de Baakse Beek, en de instandhouding en restauratie van een beeldbepalend Trafo-huisje door Liander.

Voorstel:

1. Aan Landgoed 't Medler in Vorden en Liander de Monumentenprijs 2024 toe te kennen

Inleiding

Ook dit jaar kennen wij weer de monumentenprijs toe aan een object dat op een bijzondere manier is gerestaureerd, onderhouden of in stand gehouden in de gemeente Bronckhorst. Via het instellen van deze jaarlijkse monumentenprijs willen wij het belang van goed en verantwoord onderhoud/restauratie van monumenten breed onder de aandacht brengen. Het object dat de meeste waardering in dit opzicht verdient, komt in aanmerking voor toekenning van de jaarlijkse monumentenprijs. De vakjury, bestaande uit de leden van de geïntegreerde commissie Welstand en Monumenten, heeft dit jaar 2 objecten geselecteerd en op locatie gejureerd en heeft uiteindelijk een gemotiveerd advies gegeven over het project dat in aanmerking komt voor de monumentenprijs 2024 (het advies van de vakjury/commissie is als bijlage toegevoegd). Het ging hierbij om de uitvoering van de eerste fase van het project voor waterhuishoudingswerkzaamheden op landgoed 't Medler en de restauratie van een beeldbepalend Trafo-huisje in Baak.

Afstemming

Over dit advies is overleg geweest met de wethouder Pelgromportefeuillehouder, de adviseur erfgoed van het cluster Omgeving en met het cluster Communicatie.

Beoogd effect

Het belang van vakkundig monumentenonderhoud/- restauratie en de instandhouding van monumenten bij een breed publiek onder de aandacht brengen.

Argumenten

1. *De commissie/vakjury heeft 2 restauratieobjecten/herinrichtingsprojecten genomineerd die in aanmerking komen voor de monumentenprijs 2024.*
Dit zijn:
 - Transformatorhuisje Liander Bakermarksedijk 4 in Baak

Het trafohuisje is een gebouwtje waarin toestellen voor het transformeren van elektrische stroom zijn ondergebracht. Het huisje is gelegen aan de Bakermarksedijk, in het buitengebied van Baak. Het is nabij

de openbare weg gesitueerd en is vermoedelijk in de jaren dertig van de twintigste eeuw gebouwd. Het gebouwtje is gered van de sloop en vervolgens door Liander op een kundige wijze gerestaureerd, passend in het landschap.

- Landgoed 't Medler Ruurloseweg 115 in Vorden

In samenwerking met het landgoed, agrariërs, de gemeente Bronckhorst, de provincie Gelderland en Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek en Waterschap Rijn en IJssel is een inrichtingsplan gemaakt voor de watermaatregelen op landgoed 't Medler in Vorden (Baakse Beek). Het primaire doel van dit inrichtingsplan is om het natuurlijke watersysteem te herstellen zodat deze klimaatbestendig wordt: het moet kunnen omgaan met zowel extreme droogte als met hevige neerslag. De waterhuishouding op 't Medler verbetert doordat het water ondergronds langer wordt vastgehouden en kwalitatief hoogwaardig kwelwater meer invloed krijgt. Nevendoelen zijn het vergroten van het areaal en de kwaliteit van de natte landnatuur, van de beeknatuur en (dus) van de biodiversiteit in de bodem, het water en op het land. Een belangrijk doel is ook om de cultuurhistorische en landschappelijke waarden te versterken. Tenslotte moet het inrichtingsplan de omstandigheden creëren voor zowel ecologisch als bedrijfsmatig toekomstbestendige agrarische bedrijven. Op dit moment is landgoed 't Medler bezig met de eerste fase van het uitvoeringsplan.

Beoordeling vakjury

Trafohuisje in Baak

De commissie heeft tijdens het locatiebezoek een toelichting gekregen van Liander op het project en het verlopen proces. In eerste instantie was bij de eigenaar niet bekend dat er sprake is van een gemeentelijk monument. De plannen waren al in voorbereiding om het trafohuisje te slopen en te vervangen voor een eigentijdse en vanuit bedrijfstechnisch oogpunt meer efficiënte variant. Toen bleek dat er sprake is van een object met een hoge cultuurhistorische en beeldbepalende waarde is het plan volledig gewijzigd waarbij uitgegaan is van behoud van het historisch casco. Ondanks enkele noodzakelijke wijzigingen vormt het object nog altijd een waardevol en beeldbepalend onderdeel aan de Bakermarksedijk.

Landgoed 't Medler in Vorden

Door de rentmeester is tijdens een rondwandeling over het landgoed een toelichting gegeven op de werkzaamheden die in de afgelopen jaren zijn uitgevoerd om het landgoed voor de komende decennia toekomstbestendig te maken. Het gaat daarbij met name om de waterhuishouding op het landgoed. Ook zijn er zonnepanelen op maaiveldniveau geplaatst en worden de monumenten op het landgoed waar nodig gerestaureerd en herbestemd. De commissie heeft grote waardering voor de zeer zorgvuldige en integrale aanpak van het 'rood, groen en blauw' op het landgoed. Op deze manier wordt een antwoord gegeven op meerdere vraagstukken rondom onder meer landbouw, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en cultuurhistorie. Daarmee vormt dit landgoed een belangrijke inspiratiebron voor andere landgoederen in Bronckhorst, maar ook op regionaal en zelfs nationaal niveau.

Conclusie

De jury heeft de 2 bovengenoemde genomineerde projecten bezocht op 20 augustus jl. en is tot de volgende slotsom gekomen:

In algemene zin wordt waardering uitgesproken voor de beide genomineerden. Erfgoed wordt gemaakt door mensen en in beide gevallen is er sprake van betrokken en geïnspireerd eigenaarschap. De jury is onder de indruk van het enthousiasme en de inzet van de betrokkenen rondom dit erfgoed. De aard en schaal van beide projecten zijn in het geheel niet met elkaar te vergelijken. Wel is er in beide gevallen sprake van een zorgvuldige omgang met het monument waarbij er in beide gevallen oog is voor de bredere (maatschappelijke) functie van het erfgoed.

Beide initiatiefnemers hebben zich dermate prijzenswaardig ingezet voor het cultureel erfgoed van de gemeente Bronckhorst, dat de jury bij uitzondering beide projecten wil voordragen als winnaar van de monumentenprijs 2024.

Kantttekeningen

Niet van toepassing.

Kosten, baten en dekking

De kosten die aan de uitreiking zijn verbonden (prijsgeld € 250,--) en een pentekening van het betreffende object worden ten laste gebracht van de post 43826 E10045-101 (Monumenten, Commissie Welstand/Monumenten en Open Monumentendagen). Na uitkering van het prijzengeld is er nog € 13.500,-- beschikbaar op deze post voor incidentele uitgaven (jaarlijks totaal € 20.000,--). Dit jaar zal het bedrag aan beide winnaars worden uitgekeerd. Met Liander zal worden overlegd in hoeverre er bij hen behoefte bestaat aan een de gebruikelijke pentekening van het object.

Uitvoering

1. De uitslag wordt in de eerste week van september bekend gemaakt.
2. De officiële uitreiking van de monumentenprijs vindt zoals ieder jaar plaats tijdens de aftrap van de Open Monumentendagen (georganiseerd door de Stichting Open Monumentendagen Bronckhorst). Dit jaar op woensdag 11 september a.s. om 20.00 uur in Museum Smedekinck in Zelhem.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Advies Geïntegreerde commissie Welstand en Monumenten inzake toekennen Monumentenprijs 2024 gemeente Bronckhorst.